

**Державні санітарні норми та правила зі збору, сортування,
транспортування, зберігання, дезінфекції та прання
білизни в закладах охорони здоров'я**

I. Загальні положення

1. Ці Державні санітарні норми і правила зі збору, сортування, транспортування, зберігання, дезінфекції та прання використаної білизни в закладах охорони здоров'я (далі – Державні санітарні норми і правила) встановлюють загальні вимоги до збору, сортування, транспортування, дезінфекції та прання білизни в закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) та фізичними особами – підприємцями (далі – ФОП), які одержали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики та для суб'єктів господарювання, що надають послуги з прання білизни для ЗОЗ/ФОП.

2. В цих Державних санітарних нормах і правилах терміни вживаються в таких значеннях:

медичний одяг – куртки, клінічні і лабораторні халати, хірургічні костюми багаторазового використання та інший одяг, який використовується з метою ідентифікації працівників ЗОЗ/ФОП;

постільна білизна – текстильні вироби багаторазового застосування, які використовуються для забезпечення гігієнічного перебування пацієнтів під час отримання медичної послуги (простирадла, рушники, наволочки, підкладні пелюшки багаторазового використання, підковдри, ковдри тощо);

управління білизною – збір, сортування, зберігання, транспортування, дезінфекція, прання, сушіння, прасування, ремонт та управління відходами білизни;

фасонна (натільна) білизна – текстильні вироби багаторазового застосування, які використовуються пацієнтами для забезпечення їхнього комфортного та гігієнічного перебування пацієнта (сорочки, піжами, халати тощо).

Інші терміни у цих Державних санітарних нормах і правилах вживаються у значеннях, наведених у Законах України «Про систему громадського

здоров'я», «Про охорону праці», «Основи законодавства про охорону здоров'я» та інших нормативно-правових актах в сфері охорони здоров'я і охорони праці.

3. До асортименту постільної білизни належать:

1) постільна білизна (простирадла, рушники, наволочки, підкладні пелюшки, підковдри);

2) ковдри (байкові);

3) рушники для надання медичних послуг;

4) підкладні пелюшки багаторазового використання;

5) фасонна (натільна) білизна;

6) медичний одяг;

7) столова і кухонна білизна;

8) бавовняні мішки.

4. Білизна класифікуються:

1) за асортиментом згідно з пунктом 3 цього розділу;

2) за видом волокна:

бавовняні і льняні тканини;

зі змішаних волокон (бавовна і льон із синтетикою);

байка;

3) за зношуваністю:

білизна, яка не потребує подальшого ремонту;

білизна, яка потребує подальшого ремонту;

не придатна для подальшого використання за призначенням (медичні відходи);

4) за ступенем забруднення:

білизна без видимого забруднення або із незначними (до 10% поверхні білизни) слідами забруднення біологічними рідинами (далі – забруднена білизна);

брудна білизна (понад 10% поверхні білизни забруднено біологічними рідинами).

5. Білизна переться в пральних машинах бар'єрного типу (прохідних), які мають два вікна – вікно для завантаження (зі сторони брудної зони пральні) і вікно для вивантаження (зі сторони чистої зони пральні).

6. Технологічні потоки брудної і чистої білизни не повинні перехрещуватися.

7. Прання білизни здійснюється в пральнях при ЗОЗ/ФОП або суб'єктами господарювання на умовах договору з дотриманням Правил побутового обслуговування населення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 16 червня 2023 року № 614.

8. Потужність пральні новозбудованих, реставрованих і реконструйованих ЗОЗ визначається у медичному завданні на проектування, відповідно до розділу XIII Державних санітарних норм і правил «Санітарно-протиепідемічні вимоги до новозбудованих, реставрованих і реконструйованих закладів охорони здоров'я», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України 21 лютого 2023 року № 354, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2023 року за № 562/39618 (далі – Санітарно-протиепідемічні вимоги до новозбудованих, реставрованих і реконструйованих закладів охорони здоров'я).

9. Приміщення пральні ЗОЗ/ФОП має відповідати державним будівельним нормам ДБН В.2.2-10:2022 «Заклади охорони здоров'я. Основні положення», затвердженим наказом Міністерство розвитку громад та територій України від 26 грудня 2022 року № 278.

10. Визначення потреби та забезпечення білизною організовується ФОП / керівником ЗОЗ.

11. У приміщеннях ЗОЗ, які вимагають стерильності повітря відповідно до положень Санітарно-протиепідемічних вимог до новозбудованих, реставрованих і реконструйованих закладів охорони здоров'я, використовується одноразова білизна, окрім медичного одягу.

12. Заміна білизни проводиться у разі забруднення понад 10% її поверхні або відповідно до графіку заміни білизни, що розробляється відділом з інфекційного контролю та затверджується керівником ЗОЗ.

13. Працівники, які проводять управління білизною, забезпечуються ФОП/керівником ЗОЗ ємностями для забрудненої та брудної білизни, засобами індивідуального захисту, в тому числі на випадок аварійної ситуації, та транспортними візками.

14. Ємності для забрудненої та брудної білизни можуть бути одноразового (наприклад, мішки поліетиленові) та багаторазового (наприклад, пластикові контейнери, що стійкі до очищення і дезінфекції) використання.

Перед поміщенням в транспортні візки ємності для забрудненої та брудної білизни щільно закриваються (наприклад, мішки поліетиленові зав'язуються, пластикові контейнери закриваються кришкою).

Для забрудненої і брудної білизни потрібно використовувати окремі ємності.

15. Працівники, відповідальні за збір, транспортування, сортування, замочування та прання забрудненої/брудної білизни мінімально забезпечуються:

1) фартухами захисними, що відповідають Технічному регламенту засобів індивідуального захисту, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року № 771 (далі – Технічний регламент засобів індивідуального захисту), та ДСТУ EN 14126:2008 «Одяг захисний. Захист від інфекційних агентів. Вимоги до експлуатаційних характеристик і методи випробування (EN 14126:2003, IDT)», затвердженого наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 15 серпня 2008 року № 290;

2) хірургічними (медичними) масками, що відповідають Технічному регламенту щодо медичних виробів, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 02 жовтня 2013 року № 753, та ДСТУ EN 14683:2014 «Маски хірургічні. Вимоги та методи випробування (EN 14683:2005, IDT)», затвердженого наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 02 грудня 2014 року № 1435;

3) рукавичками захисними, які відповідають Технічному регламенту засобів індивідуального захисту і ДСТУ EN ISO 374-1:2018 «Рукавички захисні від небезпечних хімічних речовин та мікроорганізмів. Частина 1. Термінологія та вимоги до експлуатаційних характеристик щодо ризиків від хімічних речовин (EN ISO 374-1:2016; A1:2018, IDT; ISO 374-1:2016; Amd. 1:2018, IDT)», затвердженого наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 01 листопада 2018 року № 388.

16. Працівники, відповідальні за прасування та упакування білизни мінімально забезпечуються респіраторами класу захисту FFP1, що відповідають Технічному регламенту засобів індивідуального захисту та ДСТУ EN 149:2017 Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування (EN 149:2001+A1:2009, IDT), затвердженого наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 22 грудня 2017 року № 448.

17. Працівники пральні проходять обов'язкові профілактичні медичні огляди відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я від 23 липня 2002 року № 280 «Щодо організації проведення обов'язкових профілактичних медичних оглядів працівників окремих професій, виробництв і організацій, діяльність яких пов'язана з обслуговуванням населення і може призвести до поширення інфекційних хвороб», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08 серпня 2002 року за № 639/6927.

18. Транспортні візки мають бути закритими (унеможливлювати контакт білизни з навколишнім середовищем).

Переносити ємності з білизною без використання транспортних візків (наприклад, в руках) заборонено.

19. Медичний одяг дозволяється прати у домашніх умовах, окрім медичного одягу, який використовувався при догляді за пацієнтами інфікованими або з підозрою на інфікування збудниками інфекційних хвороб, що викликають надзвичайні ситуації у системі громадського здоров'я.

Медичний одяг змінюється в разі його забруднення або 1 раз на 8 робочих годин.

II. Збір, транспортування і зберігання забрудненої та брудної білизни

1. Перелік працівників, які проводять збір і транспортування забрудненої та брудної білизни, розробляється відповідальною за управління білизною особою і затверджується ФОП/керівником ЗОЗ.

2. До збору і транспортування забрудненої та брудної білизни не допускаються працівники, які не пройшли відповідні навчання і практичну підготовку, в тому числі щодо правил локалізації та ліквідації аварійних ситуацій, управління медичними відходами, дотримання правил і практик гігієни рук та використання засобів індивідуального захисту.

3. Перед транспортуванням ємності із забрудненою / брудною білизною маркуються із зазначенням структурного підрозділу, в якому вони були зібрані.

4. Упакована забруднена і брудна білизна може зберігатися не більше трьох діб у визначених приміщеннях брудної зони ЗОЗ / будівлі провадження діяльності ФОП.

У випадках прогнозованого відкладання прання брудної білизни на понад вісім годин, забруднені поверхні білизни обробляються шляхом обприскування ферментним очищаючим засобом, включеним до Державного реєстру дезінфекційних засобів.

5. Упакована забруднена і брудна білизна у транспортних візках доставляється у приміщення прийому білизни брудної зони пральні.

III. Приймання і сортування білизни в пральні

1. Приймання і сортування білизни здійснюються в спеціально виділеному приміщенні брудної зони пральні.

2. Брудна білизна підлягає замочуванню перед пранням в холодній воді протягом однієї години, в тому числі оброблена ферментним очищаючим засобом. Замочування брудної білизни проводиться у брудній зоні пральні.

Замочування брудної білизни проводиться у спеціальних ємностях, поверхня яких стійка до очищення і дезінфекції. Після кожного спорожнення поверхні ємностей для замочування брудної білизни очищуються і дезінфікуються засобами, включеними до Державного реєстру дезінфекційних засобів.

Дезінфекція брудної білизни хімічним методом перед пранням заборонена, окрім випадків забруднення білизни збудниками інфекційних хвороб, що викликають надзвичайні ситуації у системі громадського здоров'я.

3. Транспортні візки після вивантаження забрудненої і брудної білизни підлягають очищенню і дезінфекції засобами, включеними до Державного реєстру дезінфекційних засобів. Очищення і дезінфекція транспортних візків проводиться в окремому приміщенні брудної зони пральні, що має безпосереднє сполучення з чистою зоною пральні.

4. Ємності для забрудненої і брудної білизни одноразового використання (наприклад, мішки поліетиленові) після вивантаження білизни відносяться до медичних відходів, управління якими проводиться відповідно до Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення,

збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31 жовтня 2024 року № 1827, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2024 року за № 1938/43283 (далі – Порядок управління медичними відходами).

Ємності для забрудненої і брудної білизни багаторазового використання (наприклад, контейнери пластикові) після вивантаження білизни очищаються і дезінфікуються відповідно до інструкції виробника.

5. Під час приймання та/або сортування білизна перевіряється на наявність сторонніх предметів і речей, перераховується і зважується на вагах.

6. Приймання в пральні білизни виконується шляхом перерахунку всіх предметів білизни з перевіркою наявності на них штампа, що підтверджує приналежність білизни до ЗОЗ/ФОП.

7. Вимоги до обліку білизни встановлюються ФОП/керівником ЗОЗ.

8. Білизна сортується за кольором та відповідно до пункту 4 розділу I цих Державних санітарних норм і правил.

9. Після сортування і замочування (за необхідності) білизна засобами малої механізації (наприклад, возики або візки) переміщається до приміщення завантаження білизни до пральних машин. Використовувати транспортні візки для транспортування білизни в межах пральні заборонено.

Приміщення завантаження і вивантаження білизни з пральних машин фізично відокремлюються одне від одного.

10. Управління білизною, віднесеною до відходів, проводиться відповідно до Порядку управління медичними відходами.

IV. Дезінфекція і прання білизни

1. Білизна підлягає термічній дезінфекції під час прання.

2. Прання і термічна дезінфекція білизни проводяться у пральних машинах при температурі 60°C протягом мінімум 60 хвилин або при температурі 90°C протягом мінімум 30 хвилин.

Використовувати білизну, яка чутлива до обох зазначених вище режимів прання і термічної дезінфекції заборонено.

3. Прання і термічна дезінфекція білизни проводяться у пральних машинах, які відповідають Технічному регламенту безпеки машин,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 січня 2013 року № 62 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2023 року № 880) (далі – Технічний регламент безпеки машин), та:

1) ДСТУ EN 50571:2014 «Електричні прилади побутового та аналогічного призначення. Безпека. Окремі вимоги до промислових електричних пральних машин (EN 50571:2013/A1:2018, IDT)», затвердженого наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 18 грудня 2019 року № 441;

2) ДСТУ EN ISO 10472-1:2016 «Вимоги щодо безпеки до промислових машин для прання. Частина 1. Загальні вимоги (EN ISO 10472-1:2008, IDT; ISO 10472-1:1997, IDT)», затвердженого наказом Державного підприємства «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» від 28 грудня 2016 року № 462.

4. Пральні машини встановлюються, експлуатуються і обслуговуються відповідно до інструкції виробника.

5. Пральний порошок та інші засоби для прання використовуються відповідно до інструкцій виробника пральних машин та білизни.

Для прання білизни новонароджених і дітей до одного року заборонено використовувати пральний порошок та інші засоби для прання, які містять синтетичні поверхнево-активні речовини.

6. Перевантаження пральних машин білизною понад встановлені в інструкції виробника норми забороняється.

7. Прання медичного одягу проводиться окремо від білизни пацієнтів.

V. Сушіння, прасування, ремонт, комплектування і транспортування чистої білизни

1. Сушіння чистої білизни проводиться у пральних машинах з функцією сушіння або у окремо розташованих сушильних машинах.

2. Сушильні машини розташовуються в чистій зоні пральні в безпосередній близькості до вікна для вивантаження пральної машини.

3. Сушіння чистої білизни проводиться у сушильних машинах, які відповідають Технічному регламенту безпеки машин.

Сушильні машини встановлюються, експлуатуються і обслуговуються відповідно до інструкції виробника.

4. Сушіння чистої білизни в природний спосіб заборонено.

5. Після сушіння білизна оглядається щодо необхідності ремонту та можливості подальшого використання, в разі якщо пошкодження не підлягають ремонту.

Управління білизною, яка не може використовуватися за призначенням, проводиться відповідно до Порядку управління медичними відходами.

6. Ремонт білизни проводиться у окремому приміщенні чистої зони пральні, яке обладнується відповідним технологічним устаткуванням.

7. Прасування білизни проводиться у прасувальних машинах, що розміщуються у окремому приміщенні чистої зони пральні, яка обладнана системою механічної вентиляції, яка забезпечує активне видалення пилу.

Прасування білизни проводиться у прасувальних машинах, які відповідають Технічному регламенту безпеки машин.

8. Постільну білизну після прасування складають і комплектують відповідно до наборів (наприклад, набір для ліжка пацієнта), вміст яких затверджується ФОП / керівником ЗОЗ. Кожен набір постільної білизни упаковується у індивідуальне пакування одноразового використання, що герметично закривається (наприклад, у пластикові мішки, що запаюються).

9. Фасонна (натільна) білизна і медичний одяг після прасування комплектують за асортиментом для кожного структурного підрозділу окремо. Фасонна (натільна білизна) і медичний одяг складають до ємностей багаторазового використання (наприклад, мішки тканинні).

10. Медичний одяг, який використовуються у приміщеннях визначених у пункті 11 розділу I цих Державних санітарних норм і правил, після прасування комплектують у набори, вміст яких затверджується керівником ЗОЗ, та передаються до стерилізаційного відділення. Стерилізація і пакування такого медичного одягу проводиться відповідно до Державних санітарних норм та правил «Дезінфекція, передстерилізаційне очищення та стерилізація медичних виробів в закладах охорони здоров'я», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 11 серпня 2014 року № 552, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 03 вересня 2014 року за № 1067/25844.

11. Упакована чиста білизна зберігається у окремому приміщенні чистої зони пральні (на складі чистої білизни) або у окремій кладовій для білизни у структурних підрозділах ЗОЗ / будівлі провадження діяльності ФОП.

12. Транспортування чистої білизни у структурні підрозділи ЗОЗ / будівлю провадження діяльності ФОП проводиться у транспортних візках.

**В.о. Директора Департаменту
громадського здоров'я**

Тетяна СКАПА